

LOTROWSKI (69) ai

Oba o jasne.

sg m N łotrowski (8). ◇ *G* łotrowski(e)go (2). ◇ *A* łotrowski (4). ◇ *I* łotrowskim (1). ◇ *f N* łotrowską (7), łotrowska (2); -å : -a *Mącz* (2:1), *RejPos* (1:1). ◇ *G* łotrowski(e)j (5). ◇ *A* łotrowską (7). ◇ *I* łotrowską (10). ◇ *L* łotrowski(e)j (2). ◇ *V* łotrowską (1). ◇ *n N* łotrowskié (5); -é (2), -(e) (3). ◇ *G* łotrowski(e)go (1). ◇ *D* łotrowski(e)mu (1). ◇ *A* łotrowski(e) (2). ◇ *pl N subst* łotrowskié (2); -é (1), -(e) (1). ◇ *G* łotrowskich (5). ◇ *D* łotrowskim (1). ◇ *A subst* łotrowski(e) (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XIX w.

1. *Przymiotnik od „łotr”; flagitiosus, scelerosus, scelestus Mącz, Cn; nequissimus, capitalis, maleficientissimus, contaminatus, facinorosus, improbus, impurus, iniurius, perditus, sceleratus Cn (44)*: Ty wzrzáwłfy z daleka/ we zbroij ijdácé z miałta ku lámaniu golenij łotrowskich *OpecŻyw* 152.

Wyrażenia: »łotrowski dom« (1): *Officina nequitiae et diversorum etc. Lotrowski dóm. Mącz* 115d.

»łotrowska jaskinia« = *spelunca latronum Vulg, PolAnt [szyk 5:3] (8)*: *OpecŻyw* 73; O krámárze niebogoboyni/ tze mułz zdomu Bożego vtzyniliście Lotrowską iáłkinią? *KrowObr* 77v; *BibRadz Ier* 7/11; [*Amurat*] rofkazał swoim Purpuratom/ áby rádzili iákoby bez szkody dobyć tey łotrowskiej iáłkinie. *BielKron* 247v; *RejPos* 194v [3 r.], 195.

»karczma łotrowska« (1): *Piratecium, Zboycy morskich dóm/ Kárczmá á schadzka łotrowská. Mącz* 301a.

»łotrowskie książę« (1): [*cesarz Daryjus do Aleksandra*] zeflemy ná cię niezliczną wielkość zbroynego rycerłtwá/ ktorzy ciebie nie iáko Filipowego lyná/ ále iáko kfiążę łotrowskie [*vt principem latronum*] vkrzyżuią. *HistAl* C4.

»łotrowskie łóże« (1): *Decaphorus, Lectica quae fertur a decem hominibus, Łotrowskie łóże. Mącz* 78d.

»schatzka łotrowska« (1): *Mącz* 301a *cf* »karczma łotrowska«.

»łotrowskie szalase« (1): Prowádził opák złódziey one śliczne plony/ Do łotrowskich száláfzow ciągnąc zá ogony. *KlonWor* 23.

Szereg: »nie krolewski ale łotrowski« (1): Y tzos łotrze widziál w nijm krolewłkiego/ iedno krzyż a gwózdzie/ ktoré łą znamiona nie krolewłkié/ ale łotrowskié. *OpecŻyw* 145.

W przeni (1) :

Zwrot: »napić się krwią łotrowską« (1): *Imbuta Appia via sanguine latronis, Nápiłá fie krwią łotrowską. Mącz* 166a.

Przeni (13) :

Wyrażenie: »łotrowska jaskinia« = *świat [szyk 10:3] (13)*: A ták ten nikczemny świát iest práwie iáłkiniá/ Oná czyłta łotrowská/ á gorłzy niż świniá. *RejWiz* 102, 99v; Słuchayże co iest świát/ iáko gi piłmo zowie/ márna omyłká łotrowská iáłkinia/ omylna łámołowká/ ná ktorym nigdy nic pewnego/ nic trwáłego/ áni nigdy długo ftánownego być nie może. *RejPos* 317, 114v, 135v, 167v, 173v, 341; *RejZwierc* 191v [3 r.], 230, Bbb2v.

a. *Uczyniony, popełniony przez łotra* (9) : Lotrowskié s pana Iezufa námiéwaniyé. *OpecŻyw* 144; *OpecŻywSandR nlb* 5; IAwni złoczyńce y w dzień Święty mogą być ná mękę wedle Práwá dáni [...]

dla tego aby łye łotrowskie rády y zdrády długo nie táily *GroicPorz* hh2y; Vciekł się do fortelow y do łztuk Oycowłkich: Zázywał wśzytkich czárow y náuk łotrowsłkich *KlonWor* 24, 60.

Wyrażenia: »łotrowskie paraty [= *sztuczki*]« (1): ábych wam miał łotrowskie páraty powiáádác ná nie kthorychem świádom/ czáľuby mi niedośtało *BielKron* 244.

»łotrowskie piwsko« (1): rzadko pijał piwo dobre/ iedno gorzkie/ kwásne/ ná oftátek y mętne/ á gdy tráfił do kogo ná łotrowskie piwłko/ to pił áż mu w kárku trześzczáło/ á teź nie raz mu się trafiáło/ że to śmáczne piwko iáko śłodki wrzod z gárdłá się mu náząd dobywáło *WerGość* 242.

»łotrowska sprawa« (1): Ieden to márnotravcá vmiáł śpráktykowác/ Ze iego wśzeteczeńśtwá/ y łotrowsłkiej śpráwy Od máłych áż do wielkich wśzyłcy iáwnie broniá. *KochOdpr* C3.

»łotrowska sztuka« (1): Bo kto z łotry prześtawa/ łotrem tákże bywa: Gdy się częśto łotrowsłkim łztukom przypátrywa. *KlonWor* 8.

b. Składający się z łotrów; tu w przén (3) :

Wyrażenia: »łotrowska rota« = *łotrzy* (1): [*człowiek zły*] Byłby práwie Rotmiśtrzem v łotrowsłkiej roty/ W ktorey záváždy fráľunki/ á záváždy kłopoty. *RejWiz* 115.

»wojska łotrowskie« = *łotrzy* (1): Owo tá przekłéta śwa wola/ á rośpuśzczenie káľduná/ wśzyłtkie wojská niezliczone łotrowsłkie/ ná zgubę duźę tákowego człowieká wywodzi. *WerGość* 226.

»zbor łotrowski« = *łotrzy* (1): Boże zuchwalcy powśtáli ná mię/ á zbor łotrowsłki [*coetus erribilium (marg) congregatio fortium (-)*] śzukáli duźe moiey *BudBib Ps* 85/13[14].

2. Niegodziwy, nieuczciwy, nikczemny (24) : *RejZwierc* 66; Flagitiosus, Niecnotliwy/ Lotrowski *Mącz* 129b; In malam contra sceleratissimam conspirationem hostium conflagamus, Záľstawmy á mocnie się przeciľwmy łotrowsłkiemu nieprzyacióľ náśzych śpiknieniu. *Mącz* 409a, 371b; dla ich [*Portugalczyków*] łotrowsłkiego śzyderśtwá wśzyłtká Europá niewolá ćierpi. *BielKron* 436v; kiedy ktho będąc przełozonym złych nie karze/ rownie iákoby łotrowsłką śzkołę zbudował/ á śam w niey był bákáľarzem/ á vczył ie iáko máia zľemi być *RejZwierc* 148v; Ludzi męźnych zaśľugi przed pánem pokátnie Tłumiá domatorowie. (-) Lotrowsłkie to. *CiekPotr* 78; Nie wynidźiefz tu łotrowsłką pokorá/ Bo ćię tu iednáć tępá śzabłá wzbiorá. *KlonFlis* G4v.

Wyrażenia: »handel łotrowski« (1): Bo zlotá á pyeniędzy śnádniey záváždy tego/ Rychley káźdy nábędy z hándlu łotrowsłkiego. *RejWiz* 97.

»łotrowski kus [= *podstęp*]« (2): Biłáćródzanie śtráchem zľęknieni łotrowsłki kuś vczynili náđ śwymi/ podniefli wzwod tak iż żadny niemogł vćiec *BielKron* 316v, 437v.

»łotrowskie obyczaje« (2): gdy [*papieź Bonifacyjusz*] obaczył iż k niemu wśzyłcy nie mieli chući dla iego łotrowsłkich obyczáiw/ vciekl do Konśtántyńopolá pobrawśy wielkie śkárby s kościóľá Piotrá s. *BielKron* 175. Cf »łotrowskim obyczajem«.

»łotrowskim obyczajem« (1): Nefarie, Złóśliwie/ łotrowskim obyczáiem. *Mącz* 244c.

»rzecz łotrowska« (1): [*Myncarz*] zwiódł ie rzeczą łotrowsłką zwałzćá thęćá *BielKron* 202v.

»łotrowska sztuka« = *piaculum, scelus, turpitude* *Mącz* [*szyk 5:1*] (6): *Piaculum*. Lotrowska łztuká/ Wielki wyśtęć/ Dopuśzczenie czego zľego. *Mącz* 301c, 141b, 371b [2 r.], 392c; Wypráwiwśy tedy tę łztukę łotrowsłką przerzeczeni ośzuśtowie/ z temi pieniádzmi zaráz się vdáli do Śłáćká/ zwodząc lud prófy śwoimi rozmáitemi kugłárftwy *WerGość* 218.

»łotrowski uczynek« = *scelestum facinus, flagitium, nefarium, scelus Mącz (5): BielKron 199v; Flagitium, Wielki á zły Lotrowski vczinek Mącz 129a, 371b [2 r.]; vřtáviamy [...] iż który Rycerřki człowiek/ [...] o złodźieyřtwo/ álbo łotrowřki vczynek [latrocinii crimine JanStat 621] był ořkárřon: niech mu będzie wolno dla dobręy ławy/ [...] oczyřcić łie od tákowęgo obwinienia. SarnStat 701.*

»łotrowski żywot« (1): Vita flagitiosa, Lotrowski żywot. Mącz 129b.

Szereg: »zły, (a) łotrowski« (2): Mącz 129a; [człowiek łakomy] Záviera w łobie łákomřtwo zdráde/ lichwę/ złodzieyřtwo/ drapieřtwo/ y wřzytki złe á łotrowřkie kuńřty ábo chytróřci. RejPosWstaw [110³].

3. *n-pers (1)* : [Zajqczkowski matkę] wdomu łwym przechowiwal zetrzema fluzebnyky łwoymy naymyą zwoychiechem kthori dzilř v Bartholřcha Lyotrowřkiego fluzi *LibMal 1546/110*.

Synonimy: 2. *niecnotliwy, nikczemny, wszeteczny, zły*.

Cf **LOTERSKI, LOTROW**

KCh